

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio octaua. Vtrum ante circuncisionem ad salutem paruulorum
sufficeret sola fides interior parentum, an requireretur signum exterius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

Magistri Durandi de

non baptizatis, sicut non circumcisis, quod fit propter similem causam, ut sicut non baptizati prohibentur ab ingressu regni caelorum propter culpam originalem quam auferat baptismus, sic incircumcisi propter eandem culpam quam auferat circumcisio.

7 Sed contra hoc posset sic argui, quia similis comminatio fit in lege de obseruatione sabbati, Leuit. 23. Anima quae quippiam operis fecerit, delebo eam de populo suo. & Exod. 22. de esu fermentati, & tamen ista non erant sacramenta auferentia culpam, sed solum erant quaedam praeccepta. Ex illo ergo verbo dicto de circumcissione non potest concludi quod sit sacramentum necessitatis propter ablationem culpae, sed solum quod sit praecceptum necessarium ad obseruandum. Et dicendum est ad hoc, quod sicut bene concludit prima ratio: quia praecceptum non fit, nisi his qui sunt capaces praeccepti, sed illa comminatio fit non solum adultis, sed vniuersis etiam paruulis, qui non sunt capaces praeccepti: alia autem de quibus arguitur fiunt solum adultis, ergo non est comminatio praeccepti, sed potius institutio sacramenti, quod concedendum est. & sic patet primum.

8 **Q**UANTVM ad secundum sciendum est quod Magister videtur sentire in litera, quod circumcisio licet culpam auferret, non tamen conferebat gratiam, tamen in hoc non tenetur communiter propter duas rationes. Prima est, quia priuatiue appositorum necesse est alterum in esse subiecto, sed gratia & culpa se habent ut priuatiue opposita: culpa enim est priuatio gratiae, ergo si per circumcisioem auferatur culpa, necessarium erat gratiam inesse. Secunda est ista: Circumcisus decedens si erat sine gratia, non ibat ad paradysum: quia erat sine gratia, per quam itur ad vitam aeternam, Rom. 6. Gratia Dei vita aeterna, nec in infernum, quia erat sine culpa: nec in purgatoriu, quia non erat dignus poena sensus, quae est in purgatorio, & secundum fidem non sunt plures habitationes animarum post mortem, ergo non est conueniens dicere quod circumcisio auferret culpam, & non conferret gratiam.

9 Haec autem rationes, quamuis sint ad veram conclusionem, non tamen probant eam sufficienter. Prima non, quia culpa originalis vel actiua non est priuatio gratiae formaliter & directe, sed solum meritorie, quia propter meritum culpae, vel potius demeritum Deus auferat gratiam, si peccans prius eam habebat: propter demeritum etiam Adae deus abstulit gratiam ab omnibus de stirpe eius descendentes per viam naturalis generationis quam gratiam Deus omnibus infudisset, si Adam non peccasset. Sed ipsa culpa originalis vel actualis non est formaliter priuatio gratiae, quia ut praedicta ratio assumit, necesse est alterum priuatiue oppositorum inesse subiecto apto nato, sed Deus posset facere quod aliquis esset sine culpa originali & actuali, & sine gratia, sicut si aliquis miraculose formaretur de limo terrae (ut Adam) talis enim non haberet culpam originalem, nec actualem, nec esset necesse quod Deus daret ei gratiam, quod etiam aliqui estimauerunt de Adam in sua creatione, ergo gratia & culpa originalis, vel actualis non opponuntur priuatiue, ut necesse sit alterum semper inesse animae.

10 Alia etiam ratio minus valet, quia si Deus ordinasset quod homines nascerentur sine culpa, & sine gratia, & in tali statu aliqui paruuli morerentur: ordinasset etiam de mansione quam habuissent, sed quia non ordinauit primum, ideo non ordinauit secundum, non quoniam vtrunque sit possibile, sed quia de facto non placuit Deo.

11 Et ideo aliter potest probari praedicta conclusio duplicitur. Primo sic, quia culpam remitti est eam non imputari ad poenam, sed quandiu gratia non redditur adhuc culpa imputatur ad poenam, quia carentia gratiae est poena communis peccato originali & actuali mortali: propter vtrunque enim Deus priuat hominem gratiam, si eam prius habuit, vel habere debuit, sicut est de pueris qui habuissent, & habere debuissent gratiam, quantum fuit ex prima institutione hominis, ergo culpa originalis vel actualis mortalis non est dimissa, quoadin homo caret gratia: igitur si circumcisio auferat culpam, sequitur quod conferebat gratiam.

12 Et si aliquis diceret quod priuatio iustitiae originalis est poena peccati originalis, sicut priuatio gratiae, & ta-

Sancto Porciano

men dimisso peccato originali non restituitur originalis iustitia, quare (ut videtur) non oportet quod restituarur gratia, ideo est addenda secunda ratio quae soluit hanc objectionem, & nihilominus probat principalem conclusionem, & est talis. Sacramenta quae auferunt culpam ponunt vel reponunt hominem in statu salutis (alioquin essent imperfecta, sunt enim medicamenta salutis) non reponunt tamen in statu dignitatis pristinae, sicut virgo per fornicationem corrupta reparatur per poenitentiam ad gratiam salutis necessariam, sed non ad virginitatem. Quum igitur iustitia originalis pertineret ad quandam dignitatem superadditam naturae, gratia autem semper sit necessaria ad salutem: idcirco circumcisio quae auferat culpam conferebat gratiam, sed non reparabat originalem iustitiam.

13 Ad rationes in oppositum dicendum ad primum, quod sacramenta non solum efficiunt id quod figurant, sed omne illud quod infallibiliter concomitatur effectum figuratum: ablationem autem culpae infallibiliter concomitatur collatio gratiae.

14 Ad secundum dicendum quod per circumcisioem in adulto auferatur culpa non solum originalis, sed etiam actualis mortalis, nisi circumcisus poneret obicem gratiae, quod autem hoc non legatur pro tanto est, quia circumcisio non ordinatur principaliter ad remissionem actualis, sed originalis.

QUESTIO OCTAUA.

Vtrum sola fides parentum sufficeret paruulis ad salutem sine signo exteriori.

DEinde quaeritur de remedio paruulorum ante circumcisioem eorum. Vtrum sufficeret ad salutem eorum sola fides interior parentum, vel requireretur aliquod signum exteriori. Et videtur quod sufficeret sola fides interior sine exteriori signo. Primo sic per autoritatem Gregorii. 4. lib. moral. & habetur de confessione. diuin. 4. cap. quod apud, dicit sic. Quod apud nos valet aqua baptismi, hoc egit apud veteres pro paruulis sola fides.

2 Item si requireretur aliquod signum exteriori, requireretur propter sacramentum, aut propter praecceptum, sed neutro modo requireretur, cum non essent instituta aliqua sacramenta, nec de exterioribus actibus aliqua praeccepta data, quare &c.

3 IN contrarium arguitur, quia fides non fuit tunc efficacior quam nunc. Sed nunc non sufficit ad iustitiam paruuli fides interior sine signo exteriori, ergo nec tunc.

4 **R**ESPONSIO. Dicenda sunt quatuor per ordinem. Primum est quod post lapsum hominis in peccatum fides mediatoris fuit necessaria ad iustificationem. Secundum est quod ad iustificationem paruuli non fuit necessaria fides propria, sed sufficiebat fides aliena. Tertium est quod non sufficiebat fides aliena ut erat per se, sed ut erat ecclesiae. Quartum est quod non sufficiebat fides interior sine signo exteriori.

5 **P**RIMUM patet, quia nullus potest iustificari nisi per vnionem ad Christum, qui est principalis causa nostrae iustificationis. Sed prima vnio ad Christum est per fidem sine qua nulla alia esse potest, ergo fides Christi siue mediatoris semper fuit necessaria ad salutem. Per idem patet quod requireretur fides secundum actum & non solum secundum habitum, quia actualis vnio ad Christum non potest esse secundum habitum, sed secundum actum. Cum ergo actualis iustificatio sit per actualem vnionem, non sufficiebat ad iustificationem fides secundum habitum, sed requireretur secundum actum. Idem patet, quia fides operabatur ad iustificationem per modum meriti ut patebit in tertio membro. sed meritum consistit in actu, non autem in habitu, ergo &c.

6 Secundum patet, quia vitium contractum per alium, debet habere remedium per alium. Sed peccatum originale fuit vitium contractum per alium, ergo debuit habere remedium per alium. Cum igitur fides operatur ad eius emundationem (ut dictum est) patet quod non requireretur fides propria, sed sufficiebat aliena.

7 Tertium

Lib. IIII. Distinctio. I.

7 Tertium patet, quia actus vnus nō potest valere alteri ad iustificacionem nisi per modum meriti vel per modum suffragii quod idem est, vel per modum sacramenti. Sed fides aliena nō poterat alteri valere per modum sacramenti, quia nondum erat instituta aliqua sacramēta, quia licet esset poenitentia prout est virtus, vel actus virtutis, & matrimonium prout est quidam contractus in officii natura. Neutrum tamen istorum erat sacramētum, ergo valebat per modum suffragii vel meriti. Hoc autē non poterat fides aliena, vt erat per se, quia frequenter erat informis, fides autem informis vnus non meretur aliquid alteri, nec de condigno, nec de congruo, licet per fidem informem aliquis possit mereri sibiip̄i de congruo, ergo oportebat q̄ fides illa mereretur paruulo iustificacionē vt erat fides ecclesie que semper est fornicata, quare &c.

8 Quantum patet sic, fides aliena non sufficit ad iustificacionem nisi vt est fides ecclesie, sed nullus gerit personam ecclesie vt sic per solum actum interiozem nisi concomitetur actus exterior, vt patet etiam nunc. Sacerdos enim quicumque vtens mentali oratione solum, nullo signo exteriori adhibito factis vel dictis non gerit vicem nisi nistri ecclesie. Vnde tales orationes sunt eius vt persona priuata est & non vt publica, ergo oportebat quod fidei interiori adhiberetur aliquis motus exterior factus vel dictus. Probabile enim est q̄ parentes fideles pro paruulis natis & maxime existentibus in periculo deo aliquas preces funderent, vel aliquam benedictionem adhiberent.

Ex eodem patet q̄ adulti poterant iustificari per interiozem motum fidei suae absq̄ signo exteriori, quia fides propria licet informis meretur propriam iustificacionē sine quocunq̄ exteriori, sicut scriptum allegat apostolus Ro. 4. Creditur Abraham Deo & reputatum est ei ad iustitiam. Ipsa tamen fides hominem infigit vt se aliquibus signis quando tempus erat demonstraret, quando tamē illa signa adhibebantur, non erat ex eis efficacia remissionis, sed ex interiori fide, sicut de charitate dicimus cum exit in actum quando est tempus, & tamē meritum non est ex exteriori opere, sed ex charitate.

9 Ad primum arg. dicendum q̄ Greg. fuit huius opinionis, & nō oportet eum in hoc tenere: vt dicendum q̄ Greg. non intendit excludere omne extrinsecum, sed solum illud quod habet rationem sacramenti vel sacrificii, vt patet ex consequentibus verbis.

10 Ad secundum dicendum quod signum exterius nō adhibebatur ratione sacramēti aut precepti, sed vt motus fidei esset non personae vt persona priuata est, sed vt gerēs vicem ecclesie, vt dictum est.

11 Ad arg. in oppositum potest responderi q̄ fides modernorum est equē efficax sicut fides antiquorū: q̄ autem preter eam requiratur aliquid extrinsecum ad iustificacionem non est propter eius inefficaciā. Sed quia aliquid additum est a Deo quod necesse est obseruari, sicut obseruantia preceptorū in religioso est aq̄ efficax sicut in seculari, & tamen in seculari sufficit ad salutē, in religioso autē non, quia ex voto religionis aliquid additū est, quod necesse est obseruari ad salutem eorum.

QUESTIO NONA.

Vtrū legalia deberint cessare in aduentu Christi.

Thom. 1. 2. q. 103. art. 4. & latius in 2. cap. epist. ad Galat.

Postea queritur, vtrū legalia deberint cessare in aduentu Christi. Et videtur quod non, quia secundum Hug. de S. Victore lib. de Sap. sacramenta legalia fuerūt decimę, oblationes, & sacrificia, sed adhuc manent decimę & oblationes, ergo sacramenta legalia non cessauerunt.

2 Item Christus non venit soluere legem, sed adimplere, vt dicitur Mat. 5. Sed hoc non esset nisi in noua lege manerent ea quae sunt vt. le. inter quae precipua fuerūt sacramenta, ergo &c.

3 Item nos tenemur ad seruandum praeccepta no. test. & statuta ecclesie. Sed praecceptū Apostolorū in no. test. fuit de quibusdā legalibus obseruandis Act. 15. vbi dicitur: Visum est spiritui sancto & nobis vt absteineatis vos ab immolatis simulacrorū, & sanguine, & suffocato, & fornicatione, ergo tenemur ad legalia obseruanda.

Questio IX.

293

4 IN CONTRARIUM arguitur, quia secundū Apost. He. 7. Translato enim sacerdotio necesse est vt legis translato fiat. Sed in aduentu Christi translato est sacerdotiū vt. le. quod fuit secundum ordinacionē Aaron, in sacerdotium Christi quod est secundū ordinem Melchisedech, ergo in aduentu Christi facta est translato legis, sed lex potissime consistit in sacramentis, ergo &c.

5 RESPONSIO. In vt. le. fuerūt tria genera praecceptorū, scilicet moralia, iudicialia & ceremonialia. Moralialia continebant aequitatem rationis naturalis. Et haec sunt praeccepta decalogi quauis in obseruatiā sabbati esset aliquid ceremoniale. Et quia ratio & aequitas naturalis semper locū habet, ideo praeccepta moralia pro omni tempore. Ante legem, & sub lege, & post legem debuerunt manere & debent. Iudicialia verō fuerūt ad decidendum causas & lites inter homines. Et quia non omnib. eadem expediunt, nec omni tempore, ideo iudicialia vt. le. quandoq̄ mutata sunt etiam lege durante, & fortiori ratione mutata sunt lege cessante. Si tamen aliqua ex eis expedirent regimini alicuius terrae vel populi nō esset inconueniens vti eis, non quatenus essent ex vt. le. sed quia essent vtilia pro regimine Reip. Ceremonialia verō fuerunt instituta in vt. le. ad significandum aliqua quae futura erāt in noua. Et inter haec precipua fuerunt sacrificia & sacramēta, de quibus solū procedit questio. Circa quā videnda sunt duo. Primum de causa cessationis sacramentorum vt. le. Secundum est de tempore cessationis.

6 De primo sciendum est q̄ causam cessationis sacramentorum legalium possumus ex tribus accipere quae fuerunt in sacramētis vt. le. fuerunt enim quantum ad significatiōem obscura, quod inerat eis ex eo q̄ erāt signa futurorum, sicut ait Apost. Heb. 10. Vmbra habens lex futurorum honorū. Item fuerunt quātum ad efficaciam imperfecta, quia nō conferebant gratiam, vel si conferebant, imperfectā tamen. vnde Apost. Heb. 7. Nihil ad perfectū adducit lex. Fuerūt etiā quantum ad obseruantiam onerosa, vnde Act. 15. dicit Petrus: Quid tēratīs imponere iugū super ceruicē discipulorū, quod nec nos, nec patres nostri portare potuimus: Eō contrario repus gratiae his contrariatur. Est enim tempus veritatis clarē exhibite, contra futurorum obscurā significatiōem, Ioan. 1. Veritas per Iesum Christum facta est. Item est tempus plenitudinis contra imperfectam efficaciam, Gal. 4. Vbi venit plenitudo tēporis, &c. Et etiam nihilominus repus mansuetudinis contra onerosam obseruantiam, Mat. 23. Iugum meū suauē est, & onus meum leue. Ex his formari potest talis ratio. Contraria nō possunt esse simul, sed mutuo se expellunt, sed sacramenta vt. le. habuerūt contrarias conditiones ad tempus gratiae, vt declaratū est, ergo adueniente gratiae tempore sacramenta vt. le. debuerunt cessare, vt sic veritas praesentialiter exhibita expelleret futurorū significatiōem obscuram. vnde Aug. contra Faust. 15. dicit sic: Si ista sacramenta adhuc seruarentur nihil aliud esset nisi q̄ ille qui iam venit pronuncietur venturus. quod enim pronuncietur futurum, aut frustra pronuncietur, aut nondū venit. Item vt plenitudo euacuet inefficaciā & benignitas onus excluderet, & sic patet primum.

7 Quantum ad secundū sciendum est q̄ de tempore cessationis legalium fuit inter Hiero. & Aug. diuersa sententia. volebat enim Hiero. q̄ statim post passionē Christi legalia fuissent mortifera illis quibus gratia nō. test. diuulgata fuerat, hoc est q̄ sine peccato mortali nō poterāt obseruari: dicit tamen Apostolos quādā pia dispensatione his vsos fuisse ad vitandū scandalum Iudaeorū. Et ideo Petrus Iudaizans nō peccauit dispensatiue illud faciēs cōcordās ei quod dicitur, 1. Cor. 8. Omnibus omnia factus sum &c. Et similiter Paulus dispensatiue ipsum redarguit ne Gentiles quorū Paulus erat apostolus exēplo Petri illa sacramenta quasi necessaria quaerent. Nam & Paulus inuenitur eadē pia simulatiōe seruasse: vt habetur Act. 21. Et sic vt. le. excusatur & Petrus a culpa, & Paulus a proccaci reprehensione.

8 Sed quia nō videtur conueniens q̄ Apostoli contra veritatē doctrinae fecissent aliquid ad vitandū scandalū. vtilius enim nasci scandalum permittitur quā veritas